

Schilderwerk aan monumenten

1310

Inleiding

Een monument is een gebouw of object met cultuurhistorische waarde dat officieel is aangewezen door het Rijk, de provincie of de gemeente. In Nederland vinden we veel verschillende monumenten. Het betreft rijksmonumenten, provinciale monumenten en gemeentelijke monumenten. Onderhoud en restauratie vragen daarom om specialistische kennis, een zorgvuldige aanpak en naleving van geldende richtlijnen.

- Voor rijksmonumenten geldt de Erfgoedwet
- Voor gemeentelijke monumenten geldt de lokale monumentenverordening

De monumentstatus van een gebouw kan worden gecontroleerd via het monumentenregister.

Raadpleeg: www.Monumenten.nl of www.Rijksmonumenten.nl

Dit informatieblad zet de belangrijkste aandachtspunten t.b.v. schilderwerk aan monumenten overzichtelijk uiteen.

Uitvoeren van schilderwerk aan monumenten

Bij monumentaal schilderwerk wordt steeds vaker gewerkt volgens de richtlijnen van de Stichting ERM. De Stichting ERM (Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg) ontwikkelt beoordelingsrichtlijnen (BRL) en uitvoeringsrichtlijnen (URL) om de kwaliteit van werkzaamheden aan monumenten te borgen. Voor schilderwerk aan monumenten zijn met name de volgende richtlijnen relevant:

- URL 4009 – Historisch schilderwerk
- URL 2004 – Kleurhistorisch onderzoek

Neem voor uitvoering van een werk terdege kennis van deze richtlijnen. Hieronder vatten we kort enige relevante zaken samen.

Schildertechnische uitgangspunten (URL 4009)

Bij historisch schilderwerk gelden onder andere de volgende principes:

- Respect voor historische detaillering
- Behoud gaat vóór vernieuwing
- Uitsluitend kwastapplicatie om het historische kwastbeeld te behouden
- Handmatig besnijden (geen plakband bij kleurafschijding)
- Beperk het gebruik van kit
- Geen onnodig kaal maken van de ondergrond
- Referentievlakken behouden bij verwijdering van oude verflagen

ERM kwalificatie

Uitvoering van schilderwerk moet door een ERM gekwalificeerd onderhoudsbedrijf worden gedaan. Deze bedrijven kunnen monumenten in een staat brengen die de status en de geschiedenis van het monument eer aandoet.

Schilderwerk aan monumenten

1310

De ERM restauratieladder

Binnen het ERM-systeem geldt de restauratieladder als uitgangspunt. Uitgangspunt is altijd: behoud gaat vóór vervanging.

Voorkeursvolgorde van ingrepen:

1. **Conserveren**
Behouden wat aanwezig is
2. **Repareren**
herstellen met behoud van zoveel mogelijk origineel materiaal
3. **Vernieuwen**
Indien noodzakelijk:
 - A. Kopiëren (vorm en materiaal gelijk)
 - B. Imiteren (vorm gelijk, ander materiaal)
 - C. Verbeteren (technisch verbeteren passend binnen monumentale waarden)

Stappenplan voor het uitvoeren van monumentaal schilderwerk

1. Controleer de monumentenstatus
2. Bepaal de restauratiecategorie (toepassing restauratieladder)
3. Voer indien nodig kleurhistorisch onderzoek uit (URL 2004)
4. Stel een projectplan op met duidelijke vastlegging van kleur, detaillering en werkwijze
5. Maak een proefvlak en verkrijg schriftelijke goedkeuring van de opdrachtgever
6. Voer het werk uit conform URL 4009
7. Documenteer werkzaamheden, reparaties en gemaakte keuzes

Aandachtspunten per ondergrond

Algemeen:

- Bestaande lagen zoveel mogelijk behouden
- Reparaties registreren met foto en locatiebeschrijving
- Profileringen en structuren behouden
- Oude verflagen alleen verwijderen na historisch onderzoek
- Oorspronkelijke applicatiemethode respecteren

Hout:

- Niet afbranden of föhnen
- Geen rond frezen van scherpe kanten
- Deelvervanging uitsluitend met gelijksoortig hout
- Historische profileringen behouden

Steenachtige ondergronden

- Geen agressieve reiniging
- Let op dampdoorlatendheid van het verfsysteem

Kleurhistorisch onderzoek volgens URL 2004

Bestaande verflagen zijn vaak verouderd of verkleurd en vormen geen betrouwbaar referentiepunt. Volgens URL 2004 kan via inventariserend of specialistisch onderzoek de oorspronkelijke kleurstelling worden vastgesteld.

Schilderwerk aan monumenten

1310

Vergunningsplicht

Voor regulier onderhoud aan monumenten geldt *geen* vergunningsplicht.
De onderstaande punten zijn wel reden om een vergunning aan te vragen;

- Er vindt een kleurwijziging plaats
- Originele materialen worden vervangen door nieuwe materialen
- Wanneer de detaillering van de bouwdelen wordt gewijzigd

Bij twijfel is het raadzaam om vroegtijdig overleg te voeren met de gemeente of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Vergunningsplicht kan gechecked worden door het raadplegen van de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: www.cultureelerfgoed.nl/onderhoud.

Ook kunnen de gemeentelijke regels verschillen. Raadpleeg daarom altijd de lokale monumentenverordening of neem contact op met de erfgoedambtenaar van de gemeente.

Meer informatie

Voor technische ondersteuning en projectgericht advies kan contact worden opgenomen met Sigma Coatings.

Aanvullende informatiebronnen:

www.monumenten.nl

www.stichtingerm.nl

www.cultureelerfgoed.nl

www.rijksmonumenten.nl

www.restauratiefonds.nl